

До спеціалізованої вченої ради Д. 27.855.03
Університет державної фіскальної служби
України за адресою : 08205, Київська
область, м. Ірпінь, вул. Університетська, 31

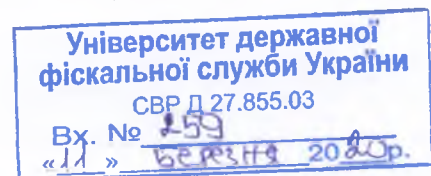
ВІДГУК

офіційного опонента доктора юридичних наук, доцента Шкути Олега Олеговича на дисертацію Богатирьова Андрія Івановича «Злочинність серед засуджених у місцях несвободи: кримінологічна характеристика та запобігання» поданої на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право

Актуальність теми дослідження. З урахуванням проблем і перспектив сучасної правозастосовної практики, можна констатувати, що реформування кримінально-виконавчої системи, модернізація її у виправні колонії нового типу, формування нової генерації працівників установ виконання покарань через конкурс тощо, неспроможні знизити рівень, динаміку, географію учинення засудженими у місцях несвободи нових злочинів.

Саме рівень злочинності серед засуджених у місцях несвободи є індикатором функціонування установ виконання покарань Міністерства юстиції України та інтегративною характеристикою криміногенної обстановки у них. До речі дана злочинність становить собою негативне соціально-правове явище, яке характеризується специфічними особливостями і являє собою певний різновид рецидиву в установах виконання покарань, а тому дослідження теоретико-методологічних засад такої злочинності має ґрунтуватися на вихідних загальних положення кримінологічної науки.

Варто зазначити, що злочинність серед засуджених у місцях несвободи: по-перше, становить собою складний кримінологічний феномен; по-друге, ця складність не є безладною або хаотичною, а має певні власні особливості розвитку, закономірності та детермінанти, що в сукупності виступають системним утворенням; по-третє, злочинність серед засуджених в місцях

несвободи до цього часу не отримала однозначного наукового тлумачення, а тому характеризується різноманітністю її інтерпретації.

З огляду на це, злочинність серед засуджених у місцях несвободи свідчить про ефективність чи не ефективність державної політики у сфері виконання кримінальних покарань та пробації, про розподіл сил і засобів запобігання такій злочинності та спроможність відповідних суб'єктів запобігання забезпечити динамічну безпеку й захист прав і свобод засуджених, персоналу від злочинних посягань на них у місцях несвободи.

Дисертаційне дослідження Богатирьова А.І. «Злочинність серед засуджених у місцях несвободи: кримінологічна характеристика та запобігання» відповідає паспорту спеціальності і є сучасним актуальним дослідженням, оскільки базується на кримінологічній теорії запобігання злочинності в місця несвободи і відповідає прагненню України до запровадження світової практики виконання окремих видів кримінальних.

На думку опонента автор дослідження вдало обґрунтовує потребу у виробленні інноваційних прикладних кримінологічних розробок запобігання злочинності серед засуджених у місцях несвободи, викликаних гібридною війною на Сході країни, захопленням заручників та полонених, масовими заворушеннями й діями, що дезорганізують роботу установ виконання покарань з метою надання ґрунтовних рекомендацій покращення кримінально-правової, кримінально-виконавчої та кримінологічної політики держави.

Викликає позитивне враження здійсненої А. І. Богатирьов великої аналітичної роботи, зокрема ним проаналізовано сотні літературних джерел з кримінології, як зарубіжних так і вітчизняних авторів, що дозволило йому вступити в наукову дискусію. Пільняти пласт проблемних питань і запропонувати власне бачення на злочинності серед засуджених у місцях несвободи.

Позитивним у роботі також є те, що у процесі дослідження докторант враховував положення Стратегії реформування судоустрою, судочинства та

суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки (схваленої Указом Президента України від 20 травня 2015 р. № 276/2015) та Концепції реформування (розвитку) пенітенціарної системи України (схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2017 р. № 654-р), котрі в межах обраного дисертантом предмету дослідження зводяться до таких ключових аспектів, як: 1) підвищення рівня формальних і практичних каналів комунікації між органами державної влади та європейськими й міжнародними партнерами; 2) наближення українського законодавства до стандартів Європейського Союзу; 3) подальше реформування пенітенціарної системи України шляхом впровадження в практику кримінально-виконавчих установ міжнародного досвіду пенітенціарної діяльності та вимог європейських стандартів у сфері виконання покарань і поводження із засудженими.

Вивчення змісту дисертації показало, що А.І Богатирьов правильно сформулював мету та завдання дослідження, його предмет та об'єкт, визначив методи дослідження, що дозволило чітко сформулювати наукову новизну отриманих у ході дослідження результатів, які в сукупності вирішили важливе наукове завдання.

Оцінка обґрунтованості наукових положень дисертації, їх достовірності і новизни. Достовірність та наукова обґрунтованість положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації А.І. Богатирьова, є безсумнівною. Така оцінка ґрунтується на опрацьованих ним наукових і нормативно-правових джерелах, використаних у тексті роботи статистичних даних та інших емпіричних матеріалів (с. 31 дисертації і с 6 автореферату), а також виведених докторантом елементів наукової новизни (с 31-35 дисертації і с. 6-9 автореферату), кожен із яких відображено у певній рубриці (уперше; удосконалено; набуто подальшого розвитку) та які несуть у собі низку концептуальних висновків і рекомендацій, що мають теоретичне та практичне значення.

Зокрема, автором на рівні наукового пошуку комплексно досліджено ступінь достовірності наукового обґрунтування та наукового прогнозування злочинності серед засуджених у місцях несвободи Міністерства юстиції України та її запобігання, що відрізняється від попередніх вітчизняних розробок у цій сфері, завдяки гносеологічній основі системного та синергетичного підходів, діалектичного, структурно-логічного та функціонального методу стало можливим виявити основні проблеми злочинності серед засуджених у місцях несвободи та сформувати авторське бачення шляхів їх вирішення, сформульовано науково обґрунтовану дефініцію «місця несвободи» Міністерства юстиції України – це кримінально-виконавчі установи закритого та відкритого типу, арештні доми та слідчі ізолятори, у яких утримуються засуджені на певний строк та ув'язнені, до яких суд застосував запобіжний захід у виді тримання під вартою та обмеживши їх в свої правах і свободі пересування, введено до наукового обігу категорію інституалізація як передумова злочинності серед засуджених в місцях несвободи під якою автор розуміє особливий порядок функціонування державної інституції (кримінально-виконавчої установи), що характеризується правовою регламентацією діяльності, відповідними приписами Міністерства юстиції України щодо порядку і умов відбування засудженими покарань, індивідуалізацією та диференціацією виправлення та ресоціалізації засуджених у місцях несвободи, застосуванням до них заходів заохочення і стягнення та виконання персоналом установ виконання покарань функцій запобігання вчинення засудженими нових злочинів, сформульовано авторське визначення злочинності серед засуджених у місцях несвободи – це сукупність вчинених засудженими в установах виконання покарань нових злочинів, на певній території, у визначеному просторово-часовому проміжку, направлених на підрив авторитету правосуддя, функціонуванню установ виконання покарань, і, яка підлягає кількісно-якісному виміру, виокремлено кримінологічно значущі чинники, які саме властиві функціонуванню установ виконання покарань Міністерства юстиції України, серед них: повна ізоляція

засуджених, що породжує скупченість людей; підвищена частота криміногенного спілкування між засудженими, їх психологічне навантаження, що викликають значне число стресових та конфліктних ситуацій; наявність постійної міграції засуджених, тощо, на підставі аналізу запобіжної діяльності вітчизняної кримінально-виконавчої системи надано оцінку її ефективності щодо запобігання злочинності серед засуджених в місцях несвободи. Ключовими критеріями для оцінювання визначено: реальний стан злочинності серед засуджених у місцях несвободи (поширеність); сприйняття злочинності серед засуджених у місцях несвободи населенням країни; ефективність заходів запобігання злочинності серед засуджених у місцях несвободи. Запропоновано авторський алгоритм підвищення ефективності запобігання злочинності серед засуджених у місцях несвободи, запропоновано авторський алгоритм підвищення ефективності запобігання злочинності серед засуджених у місцях несвободи.

Варто також звернути увагу і на апробацію результатів дослідження Богатирьова А.І. який основні положення роботи оприлюднив на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних заходах протягом п'яти років, що свідчить про послідовність, аргументованість викладення автором матеріалу дослідження (с. 12-18 дисертації і с. 31-35 автореферату).

У вступі автором вірно обґрунтовано вибір теми дисертаційної роботи, визначено мету й завдання дисертаційного дослідження, його об'єкт та предмет, розкрито наукову новизну, теоретичне та практичне значення отриманих результатів, зазначено про їх апробацію, а також вказано структуру й обсяг дисертації (с. 23-38 дисертації).

Структура дисертації відбиває логіку і послідовність наукового дослідження та зумовлена його предметом, метою та завданнями. Робота складається з переліку умовних позначень, вступу, п'яти розділів, що включають двадцять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та п'яти додатків. Повний обсяг дисертації становить 463 сторінок, з яких

основний текст – 395 сторінок, список використаних джерел – 42 сторінок (445 найменувань), додатки розміщені на 23 сторінках.

Повнота викладу основних положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Як свідчать результати аналізу змісту даної наукової розробки, у кожному із п'яти розділів, що включають двадцять підрозділів, є низка результатів, положень і висновків, що мають важливе теоретичне та практичне значення, зокрема, у підрозділі 1.1. *«Стан дослідження проблеми злочинності серед засуджених в місцях несвободи»* (с. 39-65 дисертації) з'ясовано, що більшість українських учених переконані не тільки в актуальності проведення таких досліджень, а і в необхідності створення такої системи запобігання найнебезпечнішому різновиду рецидивної злочинності в місцях несвободи, яка б стала в нагоді для працівників органів та установ виконання покарань Міністерства юстиції України. Проведений аналіз згаданих досліджень в кримінологічній та кримінально-виконавчій сфері не тільки збагачено палітрою вітчизняних вчених з їх різними поглядами, концепціями, моделями, програмами і пропозиціями щодо проблем запобігання злочинності серед засуджених в місцях несвободи в Україні, а головне дозволило розширити коло наукового пошуку та оновити зміст пенітенціарної науки в даній сфері.

У підрозділі 1.2. *«Методологічний інструментарій дослідження злочинності серед засуджених в місцях несвободи»* (с. 65-86 дисертації) автором вірно визначено, що методологічні засади злочинності серед засуджених в місцях несвободи – це система науково-обґрунтованих загальнонаукових та спеціально-наукових методів наукового пізнання з метою отримання достовірних даних про результати проведеного дослідження їх узагальнення та удосконалення практики запобігання вчинення засудженими нових злочинів у місцях несвободи Міністерства юстиції України. Як результат, українська пенітенціарна наука має у своєму розпорядженні значний масив теоретичних і практичних розробок з питань запобігання злочинності в установах виконання покарань.

У підрозділі 1.3. «Методика експериментального дослідження злочинності серед засуджених в місцях несвободи» (с. 86-97 дисертації) доведено, що злочинність серед засуджених у місцях несвободи породжує дисфункції інституту виконання покарань, що, в свою чергою, сприяє вчиненню засудженими нового злочину. У роботі автором вірно наголошується, що установи виконання покарань Міністерства юстиції, які не відповідають своєму призначенню, то вони лише поглиблюють деформацію особи засудженого.

У підрозділі 1.4 «Поняття та зміст місць несвободи» (с. 97-113 дисертації) вірно зазначено, що впроваджуючи у вітчизняну юридичну науку термін «місця несвободи» автор наголошує, що традиційними місцями несвободи, що підпадають під функціонування кримінально-виконавчої системи є органи та установи виконання покарань Міністерства юстиції України, де саме і утримуються засуджені та ув'язненні. Визначено основні критерії, які характеризують місця несвободи це: кримінально-виконавчі установи закритого та відкритого типу, арештні будинки та слідчі ізолятори; перебування ув'язненої особи до якої суд застосував запобіжний захід у виді тримання під вартою; перебування засудженої особи за вироком суду за вчинений ним злочин; виконання кримінального покарання здійснюється уповноваженими органами і установами Міністерства юстиції України; відбування засудженими покарань здійснюється під повною державною опікою; засуджені особи, або ув'язненні обмежені в своїх правах та свободі пересування. Сформульовано визначення місця несвободи Міністерства юстиції України.

У підрозділі 2.1. «Поняття та зміст злочинності серед засуджених в місцях несвободи» (с. 116-137 дисертації) вірно доведено, що злочинність серед засуджених у місцях несвободи залежить від: матеріально – технічного стану функціонування органів і установ виконання покарань; кадрового стану персоналу, здібного забезпечити на високому професійному рівні виконання оперативно-службових завдань; проведення заходів запобігання злочинності

серед засуджених, які відбувають покарання. Наголошено, що злочинність серед засуджених у місцях несвободи характеризується низкою відмінних особливостей, які проявляються в першу чергу в причинному комплексі та мотивації формування злочинної поведінки, і, як наслідок, в її рівні та тенденціях розвитку. Сформульовано авторське визначення злочинності серед засуджених у місцях несвободи.

У підрозділі 2.2 «Інституціоналізація як передумова злочинності серед засуджених в місцях несвободи» (с. 137-146 дисертації) виділено ряд її інституціональних особливостей. Доведено, що закріплення в чинному законодавстві України, у відомчих нормативно-правових актах Міністерства юстиції України поняття місця несвободи буде мати істотний вплив на його право використання. Крім того, впровадження у вітчизняну пенітенціарну науку терміну «місця несвободи» дозволить в майбутньому цей термін вписати не тільки в доктрину пенітенціарного права України, а і в розробку Пенітенціарному кодексу України.

У підрозділі 2.3. «Професійна деформація персоналу місць несвободи як криміногенний чинник вчинення засудженими нового злочину в місцях несвободи» (с. 146-163 дисертації) достатньо поглиблено доведено, що професійна деформація персоналу місць несвободи в системі реформування кримінально-виконавчої системи України до європейських правил є надзвичайно актуальною проблемою. Водночас автором встановлено вплив професійно деформованого персоналу місць несвободи на молодого співробітника, який ще не встиг професійно деформуватися. Запропоновано власне бачення на підготовку і перепідготовку персоналу установ виконання покарань.

У підрозділі 3.1. «Сучасний стан та тенденції злочинності серед засуджених в місцях несвободи» (с. 165-185 дисертації) поглиблено здійснено аналіз стану злочинності серед засуджених в місцях несвободи за останні десять років, який показав, що нові злочини, які вчиняються засудженими в місцях несвободи характеризуються специфічною суспільною небезпекою,

мають прямий умисел, мотивами є прагнення завоювати авторитет, лідерство серед засуджених, бажання ухилитися від умов відбування покарання, проявляти особливе негативне ставлення до праці і навчання. Обґрунтовується потреба у виробленні інноваційних прикладних кримінологічних розробок запобігання злочинності серед засуджених у місцях несвободи, викликаних гібридною війною на Сході країни, захопленням заручників та полонених, масовими заворушеннями й діями, що дезорганізують роботу установ виконання покарань з метою надання ґрунтовних рекомендацій покращення кримінально-правової, кримінально-виконавчої та кримінологічної політики держави.

У підрозділі 3.2. *«Детермінанти злочинності серед засуджених в місцях несвободи»* (с. 185-209 дисертації) здійснено аналіз кількісних показників вчинення засудженим нового злочину під час відбування покарання, який вказує на те, що з року в рік кількість засуджених, які вчиняють у місцях несвободи такі злочини, зростає, на що слід звернути увагу як теоретикам, так і практикам. Встановлено першочергові умови щодо дотримання встановленого порядку відбування покарання засудженими у місцях несвободи. Доведено, що засуджені особливо в нічний час позбавлені особистої безпеки, у місцях несвободи і на них негативно впливають засуджені негативної спрямованості. Встановлені також прояви кримінальної субкультури серед засуджених в місцях несвободи.

У підрозділі 3.3. *«Кримінологічна характеристика особи, яка вчиняє новий злочин в місцях несвободи»* (с. 209-233 дисертації) зазначено, що вчинення засудженим у місцях несвободи такого злочину є одним із видів пенітенціарного рецидиву, для якого характерним є вчинення засудженим повторного злочину під час відбування покарання відповідно до вироку (постанови) суду, що набрав чинності. З урахуванням особливостей соціально-демографічних, кримінально-правових і соціально-психологічних ознак виокремлено кримінологічний портрет засудженого, який вчиняє у місцях несвободи новий злочин - це здебільшого чоловіки у віці 25–45 років,

які не мають власної сім'ї, до засудження неодноразово притягалися до адміністративної або дисциплінарної відповідальності, схильні до порушень громадського порядку, на час вчинення кримінального правопорушення перебували в стані алкогольного сп'яніння (54,0 %).

У підрозділі 3.4. «Віктимологічна характеристика жертви злочину місцях несвободи» (с. 233-255 дисертації) на науковому рівні систематизовано відомості про потерпілих – фізичних осіб (засуджених, персонал місць несвободи). З'ясовано, що особливий віктимологічний інтерес становлять засуджені, які не лише постійно конфліктують, а й перебувають у дружніх стосунках, оскільки останні, як показало проведене дослідження, в певний момент можуть перерости в конфліктні й закінчитися злочинним посяганням. Щодо ролі жертви злочину у місцях несвободи то вона розглядається, як сукупний результат поведінки особи – від нейтральної до максимально провокуючої злочинця на вчинення злочину.

У підрозділі 3.5. «Латентна злочинність серед засуджених в місцях несвободи» (с. 255-267 дисертації) доведено, що проблема зниження латентної злочинності в місцях несвободи є актуальною, складною і гострою як для кримінологічної науки, так і для пенітенціарної практики. Виокремлено передумови впливу на латентну злочинність серед засуджених у місцях несвободи – це ізоляція засудженого від суспільства; відношення соціуму до засудження окремої особи її осуд; відсутність перспектив звільнення від відбування покарання; позбавлення ряду суб'єктивних прав; спад психолого – емоційного настрою на відбування покарання.

У підрозділі 4.1. «Наукове обґрунтування поняття та змісту запобігання злочинності серед засуджених в місцях несвободи» (с. 270-278 дисертації) визначено, що злочинність серед засуджених в місцях несвободи слід розглядати, як систему яка функціонує за тими ж фундаментальними принципами, що й загальна система злочинності, оскільки врахування їх положень підсилить концептуальні можливості для формування системи запобігання злочинності серед засуджених у місцях несвободи відповідно до

державної політики у сфері виконання і відбування кримінальних покарань. Сформульовано авторське визначення запобігання злочинності серед засуджених в місцях несвободи.

У підрозділі 4.2. «Правова основа та суб'єкти запобігання злочинності серед засуджених в місцях несвободи» (с. 278-290 дисертації) зазначено, що правову систему запобігання злочинності серед засуджених у місцях несвободи, становить сукупність норм, що регулюють запобіжну діяльність, здійснювану в умовах цих установ із метою запобігання вчинення засудженими у місцях несвободи нових кримінальних правопорушень.

У підрозділі 4.3. «Кримінологічне прогнозування та планування як передумова ефективності запобігання злочинності серед засуджених в місцях несвободи» (с. 290-321 дисертації) обґрунтовано, що комплексне прогнозування злочинності серед засуджених у місцях несвободи, надає можливість виконувати основне завдання, що стоїть перед зазначеними установами виконання покарань, – запобігання вчиненню нових злочинів засудженими. Виокремлено наступні етапи планування заходів запобігання злочинності серед засуджених у місцях несвободи: 1) організаційно-підготовчий; 2) аналітичний; 3) прогностичний; 4) розроблення системи планових заходів і способів контролю за їх виконанням; 5) виконання плану.

У підрозділі 4.4. «Оцінка та ефективність запобіжної діяльності запобігання злочинності серед засуджених в місцях несвободи» (с. 321-340 дисертації) обґрунтовано алгоритм аналізу стану злочинності серед засуджених в місцях несвободи. Визначено критерії оцінювання ефективності запобігання злочинності серед засуджених у місцях несвободи серед яких: спеціальні, зовнішні та внутрішні, які в сукупності розкривають реальний стан злочинності серед засуджених у місцях несвободи (її поширеність чи зменшення); сприйняття злочинності серед засуджених у місцях несвободи населенням країни; ефективність заходів запобігання злочинності серед засуджених у місцях несвободи.

У підрозділі 5.1. «Зарубіжний досвід запобігання злочинності серед засуджених в місцях несвободи» (с. 343-360 дисертації) доведено, що на сучасному етапі реформування кримінально-виконавчої системи України, позитивним кроком осучаснення її функціонування є апробація зарубіжного досвіду новітніх підходів запобігання злочинності серед засуджених у місцях несвободи, які довели свою ефективність. Доведено, що дана діяльність у країнах Європейського Союзу і США здійснюється на основі науково обґрунтованих комплексних ресурсно забезпечених програм, які розробляються фахівцями, науково-дослідних інститутів, центрів, а тому його позитивні сторони можливо впровадити і в кримінально-виконавчу систему Міністерства юстиції України у сфері виконання покарань та пробації.

У підрозділі 5.2. «Загальносоціальні заходи запобігання злочинності серед засуджених в місцях несвободи» (с. 360-370 дисертації) на основі визначення запобігання злочинам й особливостей злочинності та її детермінант у місцях несвободи визначено поняття «запобігання злочинності серед засуджених в місцях несвободи» як різновид соціально-профілактичної діяльності, функціональний зміст та мета якої полягає у перешкоджанні дії детермінантів вчинення засудженими у місцях несвободи нового злочину. Встановлено три ступені використання в установах виконання покарань загальносоціальних заходів запобігання злочинності серед засуджених в місцях несвободи: висока, середня, низька.

У підрозділі «5.3. Спеціально-кримінологічні заходи запобігання злочинності серед засуджених в місцях несвободи» (с. 370-379 дисертації) розкрити спеціально-кримінологічні заходи запобігання злочинності серед засуджених в місцях несвободи. Доведено, що дані заходи спрямовані на виявлення та усунення (нейтралізацію) причин і умов вчинення засудженими в місцях несвободи нового злочину, а також недопущення (відвернення, припинення) їх в подальшому в установах виконання покарань.

У підрозділі «5.4. Індивідуально-профілактичні заходи запобігання злочинності серед засуджених в місцях несвободи» (с. 379-386 дисертації)

встановлено місце індивідуально-профілактичних заходів запобігання злочинності серед засуджених в місцях несвободи та розкрито особливості запобіжного впливу на осіб схильних до вчинення в місцях несвободи нового злочину. Виокремлено три стадії реалізації індивідуально-профілактичних заходів запобігання злочинності серед засуджених в місцях несвободи: підготовча; основна і завершальна. Розроблено алгоритм дій працівників установ виконання покарань який включає в себе, виявлення із числа засуджених осіб схильних до вчинення нового злочину та постановку їх на профілактичний облік, своєчасне припинення вчинення нового злочину або запобігання його на стадії підготовки або вчинення.

Поряд з цим, у дисертації Богатирьова А.І. є ряд висновків, пропозицій і положень, що носять дискусійний характер та потребують додаткової аргументації під час захисту, а саме:

1) У підрозділі 1.1. «Стан дослідження проблеми злочинності серед засуджених в місцях несвободи» автор наукової роботи на (с. 64 рукопису дисертації) пропонуємо доповнити теорію запобігання вчинення засудженими в місцях несвободи нового злочину *третім, індивідуально-корекційним рівнем*, що викликає підтримку з боку опонента. Однак, на скільки він забезпечить дотримання засудженими правил і умов відбування покарання та не вчинення ними нового злочину автор дослідження не прогнозує. А тому, дана пропозиція потребує додаткового обґрунтування.

2) У підрозділі 1.2. «Методологічний інструментарій дослідження злочинності серед засуджених у місцях несвободи» автор на (с. 76 рукопису дисертації) зазначає, що найбільш виправданим у запобіганні злочинності серед засуджених у місцях несвободи є нормативістський підхід до її дослідження, а відправною точкою при цьому можна вважати пенітенціарні відносини. На нашу думку, такий підхід автора до запобігання злочинності серед засуджених у місцях несвободи не є коректним у зв'язку з тим, нормативно у чинному законодавстві України пенітенціарні відносини покищо не закріплені, тому варто було б вести мову про кримінально-

виконавчі відносини. Саме кримінально - виконавчі відносини мають певну структуру, чітко виражений набір складових, що дає можливість виокремити об'єктивний і суб'єктивний аспекти злочинності серед засуджених у місцях несвободи у виді вчинення кримінальних правопорушень, а також зробити якісне їх порівняння.

3) У підрозділі 1.3. Методика експериментального дослідження злочинності серед засуджених у місцях несвободи (с. 86 дисертації) автор стверджує проте, що за роки незалежності України науковцями не було здійснено жодного експериментального дослідження щодо злочинності серед засуджених у місцях несвободи. На нашу думку, це не зовсім так. Зокрема, дослідження вітчизняних вчених кримінологів О.Г. Колба, І.М. Копутуна та інших, які займалися проблемами запобігання злочинності в місцях позбавлення волі не були здійснені на основі таких експериментальних методик. Інша справа, що окремого підрозділу в даних дослідженнях не було, з цим варто погодитися.

4) У підрозділі «4.1 Наукове обґрунтування поняття запобігання злочинності серед засуджених у місцях несвободи» на стор. 339 автор наголошує на тому, що керівники установ виконання покарань, персонал місць несвободи, мають створити систему оперативного реагування щодо блокування дії криміногенних чинників, які негативно впливають на стан оперативної обстановки, вживати заходів щодо недопущення її ускладнень. Водночас яким чином вони повинні це зробити автор не зазначає. Тому пропонується докторанту під час публічного захисту усунути це зауваження.

5) Вивчення рукопису дисертації та автореферату показало, що автором роботи не вивчено злочинність серед персоналу місць несвободи. Вважає, що таке дослідження мало б завершений характер саме для пенітенціарної злочинності.

Разом з тим, не дивлячись на зазначені зауваження, варто зазначити, що вони носять теоретико-пізнавальний та рекомендаційний характер і суттєвого

розв'язання, тому не впливають на позитивну оцінку роботи. Робота виконана на актуальну тему, відрізняється науковою новизною. У цілому дослідження є корисним для створення ефективної і сучасної системи органів та установ виконання покарань європейського типу. Автореферат і подані праці відображають зміст основних положень дисертації.

Висновок. Незважаючи на висловлені зауваження всі положення роботи та її висновки є науково обґрунтованими, заслуговують на високу позитивну оцінку, а сама робота Богатирьова А.І. відповідає вимогам передбаченим пунктами 9, 11, 13 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор – Богатирьов Андрій Іванович заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право.

Офіційний опонент

Завідувач кафедри
професійних та спеціальних дисциплін
Херсонського факультету ОДУВС
доктор юридичних наук, доцент

Олег ШКУТА

Підпис Шкути О.О засвідчую
Проректору державного університету
декану Херсонського факультету

Олексій СОЛОВЕЙ